

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 5 (3557) ●

● ЧАЦВЕР, 1 ЛЮТАГА, 2018

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Лялькі, Гомель і Неапаль
Стар 2

Таленавітыя землякі злучаюць гарады
Стар 3

Цеплыня сямейнага свята
Пару Калядных і навагодніх святаў беларусы ў Самарскай вобласці творча скарысталі для таго, каб духоўна паяднаць людзей розных пакаленняў
Стар 4

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Жывыя ніткі рамяства

У Акцябрскім доме рамяства, што на Гомельшчыне, аднаўляюць узоры ручнікоў векавой даўніны

Кацярына Мядзведская

Некаму, мяркуючы па назве Акцябрскі, можа падацца, што гісторыя паселішча пачалася ў савецкую пару. І ён памыліцца! Так, сучасны гарадскі пасёлак, што мае статус райцэнтра, сапраўды ўтварыўся, як падказваюць даведнікі, 31 жніўня 1954 года: “у выніку аб’яднання вёсак Карпілаўкі, Сапраўды і Рудні”. А між тым Рудабелка вядомая з сярэдзіны XV стагоддзя: як вялікаяжэацкая ўладанне, з 1685 года была прыватнай уласнасцю магнатаў Радзівілаў. Яшчэ цікава, што народ там — героіцы: у 1918-20 гадах існавала ў тых месцах знакамітая “Рудабелская рэспубліка”: захоўвалася Савецкая ўлада на тэрыторыі, акупаванай спачатку нямецкімі, а потым і польскімі войскамі. Пэўна, у памяць пра знакавую падзею 28 чэрвеня 1939 года быў утвораны Акцябрскі раён Палескай вобласці — з цэнтрам у Карпілаўцы.

Наталля Малаковіч і яе вучаніцы рыхтуюць сувеніры для гасцей фестываля “Берагіня”

А пазней на Гомельшчыне з’явіўся і адпаведны назве райцэнтр.

У кожным з пакояў Акцябрскага дома рамяства бачны рух: у адным дзедзі з майстрам-керамістам Ірынай Дабранскай вырабляюць з гліны сабакі, у другім — дзяўчынкі вучацца шыць, а педагог Наталля Малаковіч расказвае ім пра значэнні старадаўніх сімвалаў. У трэцім — ствараюцца сапраўдныя саламяныя

ды папяровыя дзівосы. Тое назірала я летась, калі ў лістападзе паехала туды разам з удзельніцамі творчай стажыроўкі кіраўнікоў мастацкай самадзейнасці беларускіх суполак замежжа. Тады на калектыве Дома рамяства яшчэ толькі заўку падалі, а цяпер ён ужо — лаўрэат Спецыяльнай прэміі Прэзідэнта дзяржавам культуры і мастацтва. “Тое, што мы ўжо сярод лепшых, — значыць многае:

гэта вельмі высокая ацэнка працы ўсіх нашых майстроў, — казала тады дырэктарка Дома рамяства Таццяна Халадок. — І, канешне, стымул для далейшай творчасці”.

У Калядныя дні стала вядома: калектыву Акцябрскага дома рамяства — сярод лаўрэатаў Прэміі. А ўзнагароду майстры атрымалі ў тым ліку й за пашырэнне традыцыйнага ткацтва. → Стар. 4

ВЕСТКІ

Кожны “клік” — у дапамогу

Драўляная беларуская царква ў Лондане ўдзельнічае ў міжнародным конкурсе “Будынак года”

Царква святога Кірылы Тураўскага і Усіх святых заступнікаў беларускага народа была пабудавана два гады таму, у 2016-м, да 30-й гадавіны аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Храм ствараўся як мемарыял ахвярам той жудаснай катастрофы. А змяшчаецца ён насупраць Беларускай бібліятэкі ды Музея імя Францішка Скарыны, што заснаваны ў Лондане беларускімі ўняцкімі святарамі.

Аднак для таго, каб царква была намінавана для ўдзелу ў этапе галасавання конкурсу, неабходна зарэгістравацца на сайце ArchDaily.com і аддаць за яе свой голас. І ў гэтым можа дапамагчы кожны з беларусаў замежжа: трэба толькі “клікнуць” мышкай пад фотаздымкамі храма! У конкурсе ўдзельнічаюць больш за тры тысячы архітэктурных збудаванняў.

Дарэчы, раней беларуская царква ўжо атрымлівала ўзнагароду ў вядомым архітэктурным конкурсе New London Architecture. Пераможнае месца будынку храма было нададзена ў намінацыі “Народны выбар” па выніках інтэрнэт-галасавання. Летась будынак царквы патрапіў у спіс газеты The Times як першы драўляны храм у брытанскіх сталіцы з 1666 года. Акрамя таго, царква адзначана прэміяй Каралеўскага інстытута брытанскіх архітэктараў, а будынак яе лычыцца адным з лепшых на Туманым Альбіёне.

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Настаўніца як родная матуля

Іван Ждановіч

Удзячная вучаніца Ніна Пээрна выдала ў Эстоніі кнігу вершаў “Жизненные перекрестки”, на вокладцы якой пазначана саўтаркай і яе любімага настаўніца з Мінска Святлана Янушкевіч

Як чужыя людзі становяцца роднымі? Мяне заўсёды радуць прыклады такой прыязнасці, роднасці духоўнай. У свеце, завірусаваным злосцю, нянавісцю, пяхорным “бабствам”-пляткарствам ды цынчным “мужланствам”, непаразумеаннямі нават паміж людзьмі крэўнымі, гэта — як прарыў у новую рэальнасць. І надзея, што Любоў калі-небудзь і там пераможа, дзе пакуль правяць баль (шабаш?... зусім іншыя багі...

Вечарам перад Калядамі,

калі мінскія вуліцы прасвятляліся доўгачаканым снегам, жылі чаканнем нараджэння Хрыста-Любові, яны з’явіліся ў рэдакцыі: беларуска з Эстоніі Ніна Пээрна з сяброўкай Гольнароў Валёс. “Гольнара — таксама настаўніца з Эстоніі, — казала Ніна. — Хоць і не беларуска па крыві, але ў курсе нашых беларускіх спраў. Можаче гаварыць па-беларуску: яна розныя мовы ведае, і нашу разумее”. Так і было! І толькі калі размова перацякала ў “тонкія матэры”, з адметнай лексікай, пераходзіў я на рускую. Парадаваўся за Ніну, да якой прыцягваюцца добрыя людзі розных нацыянальнасцяў. Зрэшты, ці ж мова, ці ж этнаскладнік галоўнае, калі ёсць паміж людзьмі душэўны кантакт? Адпачывалі яны разам у санаторыі пад Мінскам ды спецыяльна прыехалі — з падарункамі. Сярод іх і дзве кнігі. Пра адну — “Стихи Пи-

мена Панченко в красках” — пісала нядаўна спадарыня Ніна ў тэксце “Сяброўская шапка эстонцаў” (ГР, 17.01.2018). Артыкул, нагадаю, пра тое, як летась у Эстоніі адзначалі 100-я ўгодкі народнага паэта Беларусі Пімена Панчанкі, які нарадзіўся 23 жніўня 1917-га ў адным з рабочых баракаў горада Рэвеля (цяпер Талін).

А пра кнігу вершаў “Жизненные перекрестки”, падараную мне супляменніцай, варта расказаць напярэдадні традыцыйнага сустрэчы выпускнікаў. Свята гэтае, як вядома, заўсёды мае прысмак радасці ды лёгкай тугі па мінулым. А праходзіць штогод у першую суботу лютага (у студэнтаў якраз вакацыі), сёлета прыпадае на 3 чысло. “Вельмі рада, што удалося мне выдаць нашу агульную са Святланай Аляксееўнай кнігу вершаў, — казала Ніна Пээрна. — Гэта вельмі дарагі для мяне

чалавек, мы з ёй — як мама і дачка. Ёсць яшчэ ў яе блізка вучаніцы, дык мы яе ўсе мамкай завём. А калі мая родная мама памерла, то сустракаемся часта, разоў па шэсць на год. Як толькі я ў Мінску, то й Святлану Аляксееўну праведваю”. Гося, паколькі часу асабліва не было, расказала мне трохі пра галоўныя раздзелы кнігі, потым даслала “дапаможныя матэрыялы” — з імі пад рукою пішу нататкі.

У невялікай прадмове Ніна Пээрна разважае, што ў жыццёвай дарозе з намі заўсёды ёсць нехта побач: родныя, сябры, знаёмыя... Часам блізка мы з імі, а бывае, што разыходзімся — каб ніколі не сустрацца. На яе думку, найважнейна

жыццёвым шляху — скрыжаванні: “Перад імі варта спыніцца, задумацца: куды далей? Куды павядзе дарога, што мяне там чакае, каго я там сустраму?” Эх, калі б жа мы такія мудрыя былі... Не заўсёды, на жаль, спыніцца-падумаць атрымліваецца.

→ Стар. 3

ДАЛЁКІЯ—БЛІЗКІЯ!

Лялькі, Гомель і Неапаль

Артысты Гомельскага дзяржаўнага тэатра лялек прадставілі рускамоўным жыхарам італьянскага горада свае навагоднія і Калядныя пастаноўкі

Кацярына Мядзведская

Гомельскія артысты з сябрамі ў Неапалі

Нем дзяліліся ёй з іншымі. Нядаўна Тацяна Пумпулева, прэзідэнт беларускай суполкі, напісала мне: "Як здорава ў нас усё атрымалася! У Неапаль на гастролі прыязджалі артысты Гомельскага дзяржаўнага тэатра лялек з навагоднімі ды Каляднымі спектаклямі для дзяцей. Таленавітыя госці сталі шыкоўным падарункам для беларускай грамады і ўсіх рускамоўных людзей італьянскага рэгіёна Кампанья і яшчэ больш прыцягнулі ўвагу італьянцаў да нашай роднай, любімай Беларусі".

Да адкрыцця цыкла навагодніх сустрэч, пісала Тацяна, у будынку Дзяржсавета Неапалі прайшла прэс-канферэнцыя. Паўдзельнічалі ў ёй прэзідэнт муніцыпальнага савета Аляксандра Фучыта, кіраўніца аддзела па сацыяльнай палітыцы гарадскога муніцыпальнага кіравання Раберта Гаэта, Амбуцадар Беларусі ў Італіі Аляксандр Гур'янаў, Ганаровы консул

Беларусі ў Неапалі Вінчэнца Трані, дырэктар Гомельскага дзяржаўнага тэатра лялек Дзмітры Гарэлік. На сайце муніцыпалітэта прыводзяцца вытрымкі з выступленняў. Аляксандра Фучыта казаў, напрыклад, што ў Неапалі заўсёды рады беларускім гасцям, а прыезд гомельскіх артыстаў, упэўнены ён, паспрыяе развіццю культурных стасункаў паміж Беларуссю ды Італіяй. Аляксандр Гур'янаў падзякаваў гарсавету і гораду за падтрымку і павагу, якія заўсёды яны праўляюць да беларускай абшчыны Неапалі. Дыпламат запрасіў прэзідэнта муніцыпальнага савета і дарэдчыцу па сацыяльнай палітыцы наведваць Беларусь: для далейшага ўмацавання сяброўскіх сувязяў. А Гомель, казаў Вінчэнца Трані, можа прапанаваць шмат усяго цікавага для працягу супрацы між народамі. Тацяна Пумпулева расказала пра падрыхтоўку Беларускіх тэатральных

дзён у Неапалі: "Мы ўсе — і беларусы горада, і прадстаўнікі гарадскіх улад і дыяспоры Беларусі ў Італіі — шмат папрацавалі, каб зрабіць сапраўднае свята. Гомельскія артысты пераадолелі доўгі шлях, каб прыехаць да нас. І гэта, мяркую, толькі пачатак доўгага і плённага супрацоўніцтва".

На працягу трох дзён у Неапалі праходзілі прадстаўленне "Навагодні рэйс" ды спектакль па п'есе гомельскага пісьменніка Васіля Ткачова "Не ўсе зайцы — трусы". Артысты працавалі на гарадскіх плошчах, у муніцыпальным цэнтры і нават у саборы XIII стагоддзя. Былі й фотасесіі (ахвочыя — не злічыць) з Дзедам Марозам, Снягуркай ды іншымі навагоднімі персанажамі. Дзеці, а таксама й дарослыя расказвалі беларускаму Дзеду-чарадзею вершы, спявалі песні, загадвалі жаданні. Працавала і лабараторыя "Умельныя ручкі" па вырабе папяровых сняжынак у белару-

скай старадаўняй тэхніцы выцінанкі, вяртаўся традыцыйныя вырабы беларускіх рамеснікаў.

"Усё прайшло цудоўна, я шчаслівая! — не хаваючы радаснага ўзбуджэння, пісала Тацяна. — Столькі энтузізму, хваляванняў.. А як захапіліся глядзчы майстэрствам гасцей-артыстаў! Нават у раздзеле "Навіны" на сайце Тэатра лялек ёсць весткі пра гастролі: "Па запрашэнні асацыяцыі "Bellarus", пры патранаже Ганаровага консульства Беларусі ў Неапалі, пры падтрымцы муніцыпалітэта горада і Амбуцады Беларусі ў Італіі наш тэатр пабываў са спектаклямі ў Неапалі. Прадстаўленні прайшлі з вялікім поспехам, усё засталася задавальненнем. Тэатр атрымаў Ганаровы медаль муніцыпалітэта Неапалі". За цэлыя, сяброўскі прыём артысты дзякуюць усім, хто дапамагаву праекту здзейсніцца".

А супляменніцам з Неапалі Сонца, якое ад Каляд усё вышэй узнімаецца ў неба, надае новай энергіі. Правёўшы гомельскіх сяброў, яны ўжо на восень рытууюць сумесны праект з Рэспубліканскім цэнтрам нацыянальных культур. "Спраў шмат: мы ж цяпер на сваю школу "Змахваем", — пісала Тацяна. — Спадзяюся, з часам праца наладзіцца".

Дарчы

Калі артыкул рыхтаваўся да друку, стала вядома: на пачатку студзеня ў Неапалі па адрасе Via Errico Alvino, 138 пад эгідай асацыяцыі "Bellarus" адкрыўся Дзіцячы адукацыйна-дыдактычны цэнтр для рускамоўных дзяцей "Славянскі кружок". Заняткі па развіцці мовы, мыслення, рукадзеллі ды музычны будучы праводзіць дыпламаваны спецыяліст з вялікім досведам працы.

То ў добры шлях, "Славянскі кружок"! Хай гучаць і беларускія словы-галасы ў цікавых пачыненнях!

ЯК СПРАВЫ, ДЫАСПАРА?

У Глыбокае, да глыбіняў роду

Актывісты суполкі "Батькавіччына" з расійскага горада Кургана пабывалі ў вёсцы Глыбокае Шадрынскага раёна: там жывуць нашчадкі беларусаў-перасяленцаў

Памятаеце з беліскіх паданняў: маленькі хлопчык Ісус нарадзіўся якраз на зямлі продкаў, у Батлеме, куды ягоня зямныя бацькі прыйшлі на тагачасны пераліс. А між тым і ў беларусаў жыве моцная традыцыя: збірацца ўноч перад Калядамі ўсім родам. А ў пару Святак і ў рускіх заведзена родзічэ-сваякоў адедвядзь. Вось і актывісты Курганскай грамадскай суполкі "Нацыянальны культурны цэнтр беларусаў Зауралля "Батькавіччына", якім кіруе Людміла Урванцава, наведвалі 9 студзеня вёску Глыбокае. Паклікала ў дарогу энтузіястаў жаданне больш даведацца пра жыхароў Зауралля, якія маюць беларускія родавыя карані. Бо заснаваў Глыбокае (раней Магілінае) у 1770 годзе перасяленец-беларус па прозвішчы Дымшы, пімакат (бо пімы катаў): цяпер майстэрства працы з воўнаю ў Беларусі называюць шапавальствам — пэўна, ад выразу "шапкі вяляць". — Рэд.). Паз-

Людміла Урванцава (справа) з Верай Марціновіч

ней, амаль праз два стагоддзі, у 1953-м у Магілінае на заробкі прыехала з Брэстчыны сям'я Жыгарэвічаў: Пётр Яфімавіч, Кацярына Іванаўна, іхні сын Мікалай, дачкі Марыя і Зоя. З 1976-га ў сяле атабарыўся будаўнік-беларус Міхал Марціновіч. І цяпер у Глыбокім — ужо чатыры сямі Марціновічаў.

Свае да сваіх — цягнуцца! І летам 2017-га Людміла Урванцава з бібліятэкаркай Верай Марціновіч вырашылі стварыць у Глыбокінскай бібліятэцы куток "Расія — Беларусь". Дзеля таго й зладзілі паездку. Сустрэча праходзіла ў Глыбокінскім клубе вольнага часу і адпачынку. Там былі аформлены выставы кніг

беларускіх пісьменнікаў і беларускай дэкаратыўна-прыкладной творчасці. Выклікалі цікавасць вырабы з саломкі, дасланыя з Беларусі, а таксама зробленыя па беларускай традыцыйнай тэхналогіі з саломкі лялькі, конікі, карціны — працы шадрынскай майстрыхі Галіны Булыгінай.

Людміла Урванцава расказала пра суполку, пра гурт народнай беларускай песні "Журавачка", якім кіруе "рускі з беларускаю душою" Уладзімір Лушнікаў. Людміла Рыгораўна ўрчула вясцюшцам Дзяржаўны сцяг Беларусі, бібліятэцы падарыла кнігу "Фольклорно-этнографічная экспедыцыя по сбору материалов по

семеіно-бытовай абряднасці беларусав Зауралля", а клубу — кампакт-дыскі з беларускімі абрадамі ды песнямі. Загадчыца аддзела традыцыйных нацыянальных культур абласнога цэнтра народнай творчасці і кіно Вера Салаўёва казала: варты і надалей праводзіць такія сяброўскія сустрэчы. А гурт "Журавачка" парадаваў сялянчым яркім выступам. Былі сцэнікі, гучалі песні, вершы на беларускай і рускай мовах.

Старшыня Глыбокінскага савета ветэранаў Тацяна Суворова дзякавала гасцям за свята, выказала спадзяванне на далейшую супрацу. І мясцовыя павунні Аляфіцна Кузьмяніна, Ніна Дымшкова (пэўна ж прозвішча — ад таго Дымшы! — Рэд.) прыемна ўразлілі гасцей цудоўнымі галасамі, майстэрствам выканання песень. А як хораша потым спявалася і ўсім разам! Цяпер у беларускай суполкі з Кургана ёсць добрыя сябры на глыбокінскай зямлі, прычым ужо запланавана й дата новай паездкі. Бо, як казалі на сустрэчы: мы ж родныя людзі, то — часцей страчацца будзем!

Тацяна Макавеева,
г. Курган

ВЕСТКІ

"Вітаўт" у Вільнюсе

Іван Іванай

Вялікі тэатр Беларусі прадставіў глядзчам літоўскай сталіцы нацыянальны балет "Вітаўт"

Спектакль, які сродкамі музыкі, харэаграфіі пераносіць глядзчоў у атмасферу даўняй супольнай беларуска-літоўскай гісторыі, прайшоў 28 студзеня на арэне Siemens у Вільнюсе. Як вядома, спачатку драматург Аляксей Дудараў напісаў п'есу "Купала", і ў 1997-м у Мінску, у Купалаўскім тэатры паводле яе рэжысёр Валеры Раеўскі паставіў спектакль "Князь Вітаўт". Пазней беларускі кампазітар Вячаслаў Кузняцоў пісаў музыку для балета, а вядомы драматург зрабіў лібрэта — у супрацы з ім. Балет з'явіўся ў рэпертуары Вялікага тэатра ў 2013-м, паставіў яго народны артыст Беларусі Юры Траян.

Спектакль ужо стаў своеасаблівай візітнай карткай беларускага балета. Між тым Юры Антонавіч раіць не "ўчытвацца" у вай паездкі. Бо, як казалі на сустрэчы: гэта толькі харэаграфічная легенда пра князя Вітаўта. Яна хоць і заснаваная на гістарычных падзеях, ды ўсё ж — легенда.

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Настаўніца як родная матуля

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Далей Ніна піша: "Як перасяклася жыццёвыя шляхі аўтараў зборніка, так і вершы пераклікаюцца паміж сабою. Першае ж нашае скрыжаванне, што паспрыяла й стварэнню зборніка, — гэта пачатак вучобы ў Мінскім педвучылішчы ў 15 групе, дзе нас прыняла пад крыльца наша "мама": Янушкевіч Святлана Аляксееўна. Больш блізкага чалавека для нас, 14-гадовых дзяўчатак, у той час не было: мы ж усе прыехалі вучыцца, пакінуўшы родныя дамы". Калі ж праляцелі чатыры гады вучобы, то й далей у кожнай з вучаніц былі свае дарогі, скрыжаванні. "Аднак дарозе да сваёй роднай настаўніцы мы не даём зарасці травой, з горыччу і радасцямі спяшамся да яе. Бо яе жыццё — гэта мы, яе вучаніцы".

І Ніна Пээрна пайшла па шляхад любімай настаўніцы: стала выдатным педагогам. А зборнік вершаў, агульны для іх, высвечвае дарогу з жыццёвымі скрыжаваннямі настаўніцы і вучаніцы. У кнізе ёсць вершы пра родную зямлю і вечную любоў, горыч адзіноты, пра вернае сяброўства, прыгажосць жыцця і непрадкавальнасць лёсу. І пра вечную красу прыроды ў любую пору года. "Нахай кожны з вас у нашых вершах знойдзе нешта для сябе і пра сябе. З любоўю, Ніна Пээрна", — такімі словамі завяршаецца цёплы, шыры зварот да чытача.

Варта дадаць, што Ніна Пээрна (у дзявоцтве Сухарук) нарадзілася на Гомельшчыне, у Жлобіне, цяпер вядомым у свеце як горад металургаў. Закончыўшы 8 класаў у 7-й жлобінскай школе, паступіла ў Мінскае педвучылішча. Закончыла яго з адзнакай, а потым — і Мінскі педінстытут (1986). У час вучобы выйшла замуж, пераехала ў Эстонію.

Святлана Янушкевіч са сваімі былымі вучаніцамі ў дзень нараджэння. 22.12.2017 г.

Працавала ў Калгаскай сярэдняй (1986-93) школе выкладчыцай рускай мовы як замежнай. Закончыла Талінскі педінстытут, у 1993-м перайшла ў Табасалускую гімназію. Сёлета, дарэчы, будзе 25-гадовы юбілей, а ўвогуле настаўніцкі стаж у яе 32 гады. Ніна Пээрна цяпер вядомая ў Беларусі як актыўная дзяўка беларускай дыяспары ў Эстоніі, мае званне метадыста рускай мовы, а ў 2010-м была ўшанавана ганаровым званнем Настаўнік года.

А хто тыя іншыя блізкія вучаніцы, якія таксама называюць Святлану Аляксееўну Янушкевіч мамачкай? На здымку з сустрэчы з настаўніцай у яе Дзень нараджэння (22.12.2017), дасланым Нінай Пээрна, ёсць тыя жанчыны, каму прысвечаны вершы настаўніцы — і яны ўсе атрымалі ў падарунак унікальную кніжку вершаў. Злева з краю — Людміла Тарусава (у дзявоцтве Кавалёнак): цяпер яна

кандыдат педагагічных навук, дацэнт, прафесар кафедры дашкольнай і пачатковай адукацыі ў Акадэміі паслядыпломнай адукацыі. У акадэміі ж Людміла Георгіеўна і першы прарэктар. "Аўтар больш чым 70 навуковых і навукова-метадычных прац, апублікаваных у айчынных і замежных выданнях", — чытаем на сайце акадэміі. Таксама важны штырх на карысць таго, якія таленавітыя вучаніцы ў Святлану Аляксееўну.

Другая на здымку — Алена Сугака (у дзявоцтве Ціхан): загадвае рэдакцыйні часопісы "Пачатковая школа". Раней працавала ў адным з дзіцячых садоў-ясляў Мінска, рэдактарам аддзела часопіса "Пралеска". Дарэчы, у 2013-м часопіс "Пачатковая школа" быў адзначаны ў Нацыянальным конкурсе друкаваных СМІ "Залатая Літара" — як лепшае спецыялізаванае галіновае выданне. Гэта ж і яе, Алены

Генрыхаўны, заслуга, і таксама вытанчанае ўпрыгажэнне "наслужняго спісу" педагога Святлана Янушкевіч. З пісем Ніны Пээрна мы ведаем, што яе настаўніца — таленавітая галінка менавіта шляхецкага роду, а ў пару, калі Ніна з сяброўкамі былі навучэнцамі педвучылішча (1976-79), Святлана Аляксееўна была там кіраўніком групы і выкладала псіхалогію. Далей на здымку — Ірына Уладзіміраўна Аляксандранка (дзявочае прозвішча ў яе Абяк): пасля педвучылішча і юрыдычную адукацыю атрымала, працуе ў сферы бізнесу. А пра Ніну Пээрну мы ўжо раней крыву расказалі.

Спаздзяюся, гэтыя людзі, які і сама кніга вершаў "Жизненные перекрестки", стануць прыкладам для іншых: як ісці па жыцці, які жыць, каб сустракаліся нам на жыццёвых дарогах прыгожыя, таленавітыя, а галоўнае — родныя па духу людзі.

ДАБРАЧЫННАСЦЬ

Кнігі жыццё ўпрыгожваюць

Рыгор Арэшка

У Беларусі падведзены вынікі дабрачыннай акцыі "Кніга — крыніца мудрасці, ведаў і навукі..." , якая прысвечалася 500-годдзю беларускага кнігадрукавання

Вынікі дабрачыннай акцыі падводзіліся наядуна ў галерэі "Лабірынт" Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, а імпрэза мела назву "Дарыце кнігі, зменьвайце свет!". Як вядома, кніга здаўна была і цяпер застаецца лепшым падарункам. А для бібліятэкі атрымаць кнігі ў дар — гэта цудоўная магчымасць узбагаціць фонды. І таму, калі летас пачыналася агульнанацыянальнае святкаванне 500-годдзя беларускага кнігадрукавання, Нацыянальная бібліятэка Беларусі абвясціла дабрачынную акцыю. Бібліятэка стала сувязным звяном паміж тымі, хто можа і хоча дапамагчы, і тымі, каму неабходна дапамога. НББ збірала кнігі для іх перадачы ў сацыяльныя ўстановы і бібліятэкі рэгіёнаў Беларусі.

У акцыі паўдзельнічалі многія ўстановы, прыватныя дароўцы. Гэта выдавцтвы, кнігагандлёвыя арганізацыі ды інфармагенцтвы: "Беларусь", "Мастацкая літаратура", "Права і эканоміка", "Папуры", "Агенцтва Уладзіміра Граўцова", "Чатыры чэрці", "Звязда", "Красіка-Прэнт", "Тэргрос-Інфа", "Мабілбук", "МЕТ", "БукЛайнГруп", "Зурька-М", "Акадэмічная кніга", "Белкніга", "Хэлтан", "Пітэр-М". Шмат выданняў перадала Прэзідэнцкая бібліятэка, кнігі з асаблівых збораў падарылі супрацоўнікі Нацыянальнай бібліятэкі, жыхары Беларусі.

Як вынік 14500 экзэмпляраў кніг перададзена бібліятэкам розных тыпаў, пераважна сацыяльных устаноў краіны. І ў гэтым выпадку да месца будзе нагадаць мудрае выслоўе: што аддаў — тое тваё...

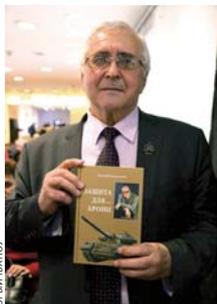
ПРАКТЕІ

Таленавітыя землякі злучаюць гарады

На вечарыне ў Мінску можна было пазнаёміцца з творчасцю паэта Фёдара Баравога і цяперашняга масквіцка-журналіста, пісьменніка з беларускімі родавымі каранямі Валерыя Калінічэнка

У мінскай Мастацкай галерэі "Універсітэт культуры" (Палац Рэспублікі) ладзяцца рознафарматныя імпрэзы. Сярод іх нямаюць такіх, што спрыяюць міжнародным творчым кантактам. Летас напрыканцы года, напрыклад, праходзіла творчая вечарына даўніх сяброў — Фёдара Баравога і Валерыя Калінічэнка. Адзін жыве ў Мінску, а другі — у Маскве.

Што гэта за творцы? Фёдар Баравы вядомы больш як паэт-песеннік. А летас увосень у нашай галерэі пры падтрымцы Міністэрства культуры ладзілася выстава фотаздымкаў "Спадчына і прырода" з нагоды правядзення Дзён Еўрапейскай спадчыны. І быў у нас такі сінтэз мастацтваў, бо кожны фотаздымак суправаджалі вершы, у тым ліку й Фёдара Баравога. З навін мінулага года ў інтэрнэце вядома, што Фёдар Баравы піша кнігу пра народнага мастака Беларусі Івана Міско. Ён жа прысвяціў скульптару пазму "Душа творца", у якой ёсць такія радкі: "І жыць напрасно не ўходзіць, пока боліць душа творца!".

Валеры Калінічэнка

Паэт Фёдар Баравы на прэзентацыі

Вось на творчай вечарыне ў Галерэі мы і знаёмліліся бліжэй з творчасцю Фёдара Баравога.

Да вечарыны Фёдар Іванавіч далучыў і сябра-беларуса Валерыя Калінічэнка. Ён жыве ў Маскве, цяпер — галоўны рэдактар міжнароднага часопіса "Безопасность: наука и технологии". А родавыя карані Валерыя Іванавіча — на Гомельшчыне, з вёскі Уборкі Буда-Кашалёўскага раёна. Ён закончыў Мінскі аўтамеханічны тэхнікум, потым — Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт (аддзяленне журналістыкі філфака). Адслужыў у войску. Знаходзім у інтэрнэце, што ягоны журналіцкі шлях пачынаўся ў Буда-Кашалёўскай райгазете "Авангард", працаваў ён там 20 гадоў, і 10 з іх узначальваў калектыв. А ў

1990-м з сям'ёй пераехаў жыць у падмаскоўную Шатур. І там пачаў працаваць у райгазете, з часам стаў яе галоўным рэдактарам. Ужо ў Шатуры закончыў і выдаў раман "Осужденные на счастье", аповесць "Тайное голосование", над якімі пачаў працаваць у Беларусі. Пісьменнік — Ганаровы грамадзянін роднага раёна, ён — член Саюза пісьменнікаў Расіі, заслужаны работнік культуры Расіі. З 2000 года жыве ў Маскве.

Амаль штодзень, расказваю на вечарыне Валеры Калінічэнка, звяртаецца ён да мастацкага слова, шмат піша пра Беларусь і беларусаў. У Маскве лабачы свет шэраг кніг аўтара, напісаных на беларускай мове. Адна з іх, "Баравое ляды", — пра барацьбу нашых продкаў за шчасце і незалеж-

насць, выйшла да 70-годдзя Вялікай Перамогі. А ў кнізе вершаў "Зорны дзор" (2008) люструецца філасофія жыцця аўтара, гэта і даніна павягі Бацькаўшчыне, апяванне характасна свечу. І ўсё — у дзівосных беларускіх словах, з любоўю, шыраццю, пляшчотай... У кнізе "Гасцінец" (2013) паэт пераасэнсоўвае рэчаіснасць, агледваючы яе скрозь чароўную прызму нацыянальнай спадчыны, духоўных каштоўнасцяў асобы. А яшчэ былі, таксама па-беларуску напісаныя, кнігі "На залатым ганку" (2010), "Роднасць" (2012) ды іншыя.

Пад час творчай сустрэчы ў галерэі прайшла прэзентацыя новай кнігі аўтара "Защита для... брони": гэта цікавыя аповед пра жыццёвы шлях выдатнага вучонага ў ваеннай галіне, аднаго са стваральнікаў брані танка Т-72, лаўрэата Дзяржпрэміі СССР Дзмітрыя Ратаева. Кніга выдадзена пры падтрымцы Фонду садзеяння навукова-тэхнічнаму прагрэсу "Международное сотрудничество Бауманцев".

Творчы вечарыну сяброў-пісьменнікаў таксама ўзбагацілі выступленні людзей, якія іх добра ведаюць. Яны дзяліліся цікавымі фактамі з гісторыі супраці (што заслугоўвае асобнай кнігі!), узгадалі першыя крокі станаўлення Фёдара Баравога і Валерыя Калінічэнка — цяпер ужо вядо-

мых асоб, пісьменнікаў, грамадскіх дзеячоў. Сярод сяброў і калегав, што прыйшлі на вечарыну, былі старшыня Мінскага гарадскога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі, лаўрэат Нацыянальнай літаратурнай прэміі Беларусі Міхаіл Пазнякоў, народны мастак Беларусі, скульптар Іван Міско, член Саюза пісьменнікаў Беларусі, лаўрэат Прэміі імя Янкі Маўра нацыянальнай спадчыны, духоўных каштоўнасцяў асобы. А яшчэ былі, таксама па-беларуску напісаныя, кнігі "На залатым ганку" (2010), "Роднасць" (2012) ды іншыя.

Песні на вершы Фёдара Баравога і Валерыя Калінічэнка выканалі лаўрэат прэміі "За духоўнае адраджэнне" Алег Сямёнў, пераможца міжнародных ды Рэспубліканскіх конкурсаў Кацярына Шумская, салісты ансамбля "Гуляй, казак!". Артысты шоу-тэатра "Хвілінка" выканалі гімн Саюзнай дзяржавы.

Імпрэза прайшла ў плыні новай Культурна-асветніцкай праграмы "Беларускія таленты ў свеце", заснаванай рэдакцыямі газеты "Голас Радзімы", часопіса "Беларусь. Belarus" і Мастацкай галерэі "Універсітэт культуры" Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Павел Сапоцька, дырэктар Мастацкай галерэі "Універсітэт культуры"

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Жывыя ніткі рамяства

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

У ДOME рамястваў за гэтае майстэрства "адказвае" ткачыца Марыя Сарнаўская. Расказвала: у прафесію прыйшла выпадкова, з кухарскай сферы. Ткаць жа некалі навучылася сама і вельмі любіць гэтую справу. А летась пасля ўдзелу ў выставе дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва "Калядная зорка" яна атрымала ганаровае званне народнага майстра Беларусі. Марыя Сарнаўская згадала, як 20 гадоў таму, калі дачка збіралася ўдзельнічаць у першым Фестывалі фальклорнага мастацтва "Берагіня", рыхтавала для яе касцюм. А фэст праходзіць у гарпасёлку Акцябрскі з 1998-га раз на два гады. І так тады Марыя Іванаўне спадабалася "рабіць нешта рукамі", што навучылася ткаць, пайшла працаваць у Дом рамястваў. Па словах майстрыцы, ткацтва само па сабе — справа нескладаная, аднак марудная і карпатлівая. Трэба яе адчуваць душой.

Цяпер у Акцябрскім двое кроснаў — так здаўна ў беларусаў называюць ткацкія станкі. Адным кроснам ужо болей за 100 гадоў, другія змайстраваны тры гады таму. На тых кроснах Марыя Сарнаўская з вучаніцамі тчэ ручнікі, паясы, пасцілкі, абрусы... Некалькіх месяцаў яна можа працаваць над адной рэччу. Вось і цяпер аднаўляе ўзоры на ручніку, якому ўжо больш за 200 гадоў.

З дзяцінства ўмее ткаць, шыць, вязаць, вышываць і Таццяна Халадок. Казала: навучыла бабуля. А прауючы ў ДOME рамястваў асвоіла саломпляценне, выраб лялек, лепку з

Марыя Сарнаўская працуе за кроснамі

гліны... "Усе нашы майстры валодаюць некалькімі відамі рамястваў, — казала Таццяна Васілеўна. — Асабліва "універсальныя" педагогі прауюць у філіялах Дома рамястваў пры сельскіх клубах: у вёсках Забалацце, Гаць, Рассвет, Красная Слабада, аграгарадку Парэчка. Дарэчы, у апошнім творчай майстэрняй "Чаўначок" цяпер кіруе Кацярына Пась — былая вучаніца Марыі Сарнаўскай".

Усяго ж у Акцябрскім 9 творчых майстэрняў і 3 аматарскія аб'яднанні. Менавіта ў іх на працягу 20 гадоў дзецi, дарослыя вучацца ткаць, вышываць, майстравалі нацыянальныя строі, плесці паясы, асвойваюць сакреты ганчарства, керамікі, разьбы і роспісу па дрэве, саломпляцення, стварэння лялек-абярэгаў, выцінанак. Не застаюцца па-за ўвагай і сучасныя віды творчасці: квілінг, арыгамі, паяжары арт. Аднак, па ўсім адчуваецца, перавага ўсё ж аддаецца традыцый-

ным рамяствам.

Таццяна Халадок, напрыклад, сама шуквае натхненне ў спадчыне продкаў, называе яе ўнікальнай, непаўторнай, завораваючай... Усе майстры Акцябрскага не толькі праводзяць заняткі ў гуртках, але й займаюцца даследчай працай. У пошуках аўтэнтчных рэчаў яны выязджаюць у экспедыцыі па вёсках раёна, размаўляюць са старажыламі, здымаюць на відэакамеру, фатаграфуюць, замалёўваюць узоры й дэталі адзення, ручнікоў... Вывучаюць рамесныя тэхнікі. Потым апрацоўваюць сабраныя матэрыялы, ствараюць метадычныя дапаможнікі, буклеты. "Узоры на кашулях, паясах, ручніках аднаўляем па прыкладзе знойдзеных у экспедыцыях рэчаў, — укладняе Таццяна Васілеўна. — Здраецца, заўважаем цікавыя адметнасці. Скажам, у вёсцы Рассвет сукенкі наслі раней са здымнымі каўнярамі, а

Саломпляценню навучае Юлія Булыгіна

ў Ляскавічах — з адкладнымі. А ў Валосавічах замест каўняра ўвогуле рабілі вялікі выраз".

А наўдана ў майстэрні па вырабе традыцыйнага адзення аднавілі сукенку парадзікі (жанчына, якая толькі нарадзіла дзіця. — Рэд.) канца XIX стагоддзя. І прадстаўлена яна ў экспазіцыйным кутку "Нацыянальныя строі ў святах і абрадах" з іншымі адметнымі для гэтага рэгіёна Гомельшчыны рэчамі: штаны, спадніцы, паясы, упрыгожаныя, галаўныя ўборы. У ДOME рамястваў можна даведацца і пра традыцыйныя абрады, святы жыхароў раёна. Многія з іх дагэтуль жывыя: Каляды, Гуканне Вясны, Масленіца, Вялікдзень, Ваджэнне Куста, Купале, Жазнікі, Дажынікі... Расказваюць там, як раней праводзілі масцовыя вяселі ды хрэсьбіны.

"Апошнім часам вельмі цікавіцца традыцыйнай моладзь, — радуецца Таццяна Халадок. — Модным ста-

ла спраўляць вяселі ў нацыянальным стылі. А ў нас ёсць і аматарскае аб'яднанне "Абярэг", і мы шыем малымі вясельнымі строі, аздабляем іх адпаведнай вышыўкай, арнаментам. Рыхтуем ручнікі, лялькі-абярэгі, сімвалічныя сувеніры для гасцей".

Вырабы майстроў з Акцябрскага дома рамястваў можна знайсці на выставах народнай творчасці, з задавальненнем купляюць іх турысты. Госьці шматлікіх фестываляў ды святаў. Вось і цяпер у творцаў напружаны час — рыхтуюцца да гадоўнага ў раёне свята, на якое звычайна прыязджае да тысячы ўдзельнікаў з розных краін: Х фестывалю фальклорнага мастацтва "Берагіня". Сёлета фэст пройдзе ў 20-х чыслах чэрвеня. Здзіўляць гасцей майстры Дома рамястваў будуць ручніцамі, паясамі, лялькамі, саламянымі ды глінянымі вырабамі, створанымі паводле даўніх тэхналогій продкаў.

КАРШЫ ДОСВЕД

Цеплыня сямейнага свята

Мікалай Бойка

Пару Калядных і навагодніх святаў беларусы ў Самарскай вобласці творча скарысталі для таго, каб духоўна паяднаць людзей розных пакаленняў

Беларусы, якія ўдзельнічаюць у жыцці Самарскай абласной грамадскай арганізацыі беларусаў і выхадцаў з Беларусі "Руска-Беларускае Братэрства 2000", звычайна ў канцы года падводзяць вынікі дзейнасці, прывітаваюць беларускім Калядам і Навагоднім святам свае імпрэзы. Прэзідэнт суполкі Ірына Глушкая гаворыць, што пара гэтага — для ўсіх доўгачаканая і радасная, асабліва для дзяцей: "Наш "самы галоўны беларус" і мой дарагі ўнук Арцёмка на святах, якія прайшлі, упершыню ў жыцці пабываў на Навагоднім ёлцы. Ён першы раз убачыў Дзеда Мароза (і гэта быў такі вялікі цуд!!!), да таго ж атрымаў першы ў жыцці Навагодні падарунак. Ды і кожны з нас

у тым навагоднім карагодзе атрымаў мора станоўчых эмоцый, пакупаўся ў акіяне шчасця — дзякуючы судакрананню з самабытнай беларускай культуры. Бо ўсім урачыстасці нашы супольныя мелі нацыянальны каларыт".

А чараўніцтва для юных самарскіх беларусаў пачалося напярэдадні Новага года. Дзеці, найактыўныя ўдзельнікі беларускіх імпрэзаў, атрымалі запрашальныя білеты на Навагоднія спектаклі-казкі. Там іх сустракалі Дзед Мароз і Снягурка, і кожны атрымаў салодкі навагодні падарунак. Дарэчы, галоўная ёлка ў Самары была, як заўжды, на плошчы імя В. Куйбышава, там жа ў сядзібе атабарыўся Дзед Мароз, а гасцей разам з ім сустракалі казачныя персанажы. Разам са Снегавікамі юныя беларусы бастрашна прайшлі праз "чараўны" сасноў бор-лабірынт, пабывалі на трох казачных станцыях. На адной з іх пабачылі светлавую фігуру аленяў пад назвай "Лясное сямейства", наведалі казачную вёску (30 хатак у мініяцюры) ды іншыя

незабыўныя мясціны.

З беларускім каларытам напярэдадні Раства Хрыстова, 6 студзеня, праўленне, актыў і моладзевы аддзяленне суполкі "Руска-Беларускае Братэрства 2000" у ДOME дружбы народаў адзначалі Святы. Як і належыць, сабраліся ў Святы вечар адзінай сям'ёй сябры суполкі. А ёсць жа ў беларусаў даўняя прыкмета: калі ўся сям'я ў гэты дзень будзе разам, то і на працягу года — таксама.

Беларускія берагіні сямейнага ачага — Іна Сухачэўская, Валянціна Варламава, Юлія Цяплянская, Любоў Ярохіна — гэтаваты, як прадлісвае Калядная традыцыя, 12 посных страў беларускай кухні. Былі на святочным стале куцця, біліны з мёдам, бульбачка печаная і адварная ў мундзіры, бульбяная бабка, драпікі... Культурную праграму зрабілі адпаведную. У Святы вечар былі конкурсы, розыгрышы, прадстаўленні... Прышла Каза, з ёй — калядоўшчыкі з Віфлеемскай зоркай: такая традыцыя жыве на Беларусі. Актыўны моладзевы аддзяленне сталі калядоўшчыкамі

ды з пажаданнямі здароўя, шчасця, з вясёлымі Каляднымі песнямі-шчадроўкамі, танцамі прайшліся па офісах этнацэнтраў у ДOME Дружбы народаў.

Святкавалі яшчэ самарскія беларусы 14 студзеня наступленне Старога Новага года. Таксама быў святочны стол і музычна-літаратурная праграма — сцэнар Алены Кірылашавай, ёй дапамагалі тры Марыны — Кашаева, Дарафеева, Кірылава, а таксама і Анастасія Аташына, Паліна Мешчаракова.

Кіраўніца моладзевы аддзялення суполкі Юлія Цяплянская і яе намеснік Георгій Курмакоў падрыхтавалі розыгрышы. Спывалі песні пра Беларусь, Новы год. Прыкідвалі планы. Сёлета, дарэчы, у жніўні будзе 10-гадовы юбілей у заслужанага беларускага вакальнага ансамбля "Каданс". І вырашана падрыхтаваць свае асаблівыя леталі калектыву з матэрыяламі пра ўсіх яго ўдзельнікаў — і ранейшых, і цяперашніх.

А ў ноч з 18 на 19 снежня прадстаўнікі моладзевы ад-

Самая першая сустрэча з Дзедам Марозам

ГЕОРГІЙ КУРМАКОВ

дзельніца суполкі беларусаў паўдзельнічалі ў купальным абрадзе свята Вадохрышча. Хоць і моцны мороз быў, а некаторыя здолелі па тры разы акунуцца ў сцюдзёную ваду ў палонцы: каб ачысціцца ад грахоў. Так і завяршыліся беларускія Святы ў Самары. Сёлета ў сяброў суполкі "Руска-

Беларускае Братэрства 2000" шмат розных творчых задум, скіраваных на фарміраванне станоўчага іміджу Беларусі ў рэгіёне, Расіі, знаёмства расіян з культурай і мастацтвам беларусаў. Ну а цёплым, бадай што сямейнымі стасункамі ў суполцы будучы толькі спрыяць узгодненай працы.